

Iznajmljivanje (lizing) zaposlenih u Srbiji

→ Marija Zdravković

Iako Zakonom o radu Republike Srbije nije regulisano “iznajmljivanje” zaposlenih, mnogi poslodavci prećutno primenjuju ovaj institut u praksi, bez obzira na veliki broj otvorenih pitanja.

Zakonski okvir

Zakon o radu Republike Srbije ne sadrži odredbe kojima se uređuje “iznajmljivanje” zaposlenih, iako se ono primenjuje u praksi dok ga nadležni organi tolerišu, obzirom da u Srbiji postoje mnoge agencije za privremeno zapošljavanje koje pružaju usluge iznajmljivanja zaposlenih. Prema nezvaničnim podacima, preko 60 agencija za privremeno zapošljavanje pruža usluge iznajmljivanja zaposlenih, a više od 10.000 se angažuje na pomenuti način.

Očekuje se da institut “iznajmljivanja radnika” uskoro bude regulisan i u Srbiji, imajući u vidu da je Srbija nedavno ratifikovala Konvenciju Međunarodne organizacije rada o privatnim agencijama za zapošljavanje, koja počinje da se primenjuje od marta 2014. godine.

Iznajmljivanje zaposlenih u Srbiji

Mnogi poslodavci se u praksi opredeljuju da angažuju radnike putem lizinga, kako bi zaobišli prilično stroge i restriktivne odredbe Zakona o radu, a naročito one koje se odnose na otkaz ugovora o radu. Iznajmljeni zaposleni praktično zaključuju ugovor o radu sa agencijom za privremeno zapošljavanje, dok rad obavljaju u prostorijama drugog poslodavca koji ih iznajmljuje od Agencije.

Agencija za privremeno zapošljavanje, kao formalni poslodavac, ima punu odgovornost za iznajmljenog zaposlenog, uključujući i odgovornost u vezi sa otkazom ugovora o radu (osim obaveza koje se odnose na bezbednost i zdravlje na radu za koje je odgovoran poslodavac koji iznajmljuje zaposlene).

Stoga, obzirom na generalno veliki procenat uspeha zaposlenih u radnim sporovima, poslodavci se sve češće odlučuju da angažuju radnike putem lizinga, kako bi izbegli ove i druge rizike.

Ugovorni odnosi

Pošto iznajmljivanje zaposlenih samo po sebi nije dozvoljeno, poslodavci i agencije obično uređuju svoje odnose na jedan od sledećih načina: (i) zaključenjem ugovora o poslovnoj saradnji na osnovu kojeg poslodavac angažuje agenciju da pronade i stupi u radni odnos sa zaposlenima, i (ii) zaključenjem ugovora o radu između agencije i zaposlenog, kojim se predviđa da će mesto rada zaposlenog biti u prostorijama poslodavca koji ih iznajmljuje. Agencije zatim, na osnovu ugovora o poslovnoj saradnji, fakturišu svoje usluge poslodavcima na mesečnom nivou radi naknade troškova zarada isplaćenih iznajmljenim zaposlenima.

U praksi se radi regulisanja i sprovođenja instituta “iznajmljivanja zaposlenih” zaključuju različite vrste ugovora. Najbolji pristup za poslodavca kojem se iznajmljuju zaposleni je da se ugovorom o poslovnoj saradnji koji se zaključuje sa agencijom za privremeno zapošljavanje predvidi da agencija na zahtev poslodavca bez odlaganja ukloni iznajmljenog zaposlenog iz njegovih prostorija, i da ona sama bude odgovorna za raskid ugovora o radu sa zaposlenim.

Povezani rizici

U teoriji (s obzirom na to da iznajmljivanje zaposlenih nije dozvoljeno), u slučaju kontrole inspekcije rada, inspektor je ovlašćen da naloži poslodavcu da zaključi ugovor o radu sa iznajmljenim zaposlenima i da se raskine ugovor o radu zaključen između iznajmljenog zaposlenog i agencije za zapošljavanje.

Postoje i mnoga druga pitanja koja će ostati otvorena sve dok Zakon o radu ne uvede i ne reguliše institut "iznajmljivanja zaposlenih", kao što su pitanje da li je zaposleni dužan da se tokom rada pridržava opštih akata agencije ili poslodavca, i da li je agencija po zakonu ovlašćena da raskine ugovor o radu sa zaposlenim zbog povrede radne obaveze propisane opštim aktom poslodavca. Do sada u praksi nije bilo sporova u vezi sa otkazom ugovora o radu iznajmljenih zaposlenih, stoga ostaje da se vidi kakav bi stav zauzeli sudovi u vezi s tim.

Konačno, s obzirom na situaciju u praksi i na činjenicu da mnoge svetski poznate agencije za privremeno zapošljavanje aktivno pružaju usluge iznajmljivanja zaposlenih u Srbiji, može se zaključiti da nadležni organi privremeno tolerišu primenu "iznajmljivanja zaposlenih" u praksi, verovatno iz razloga jer se regulisanje ovakvog instituta očekuje u skorijem roku.

Prema nezvaničnim podacima, preko 60 agencija za privremeno zapošljavanje pruža usluge lizinga zaposlenih, a više od 10.000 radnika je angažovano putem lizinga.